

Sint-Lambertuskerk Nederweert

Kerkgebouw

De Sint-Lambertuskerk is meer dan vijf eeuwen oud. De bouw van de monumentale kerktoren begon in **1467**. Hoe de kerk er zelf uitzag, is niet bekend. Dat er al in **1428** een kerk-gebouw heeft gestaan mag worden afgeleid uit het gegeven dat in dat jaar er een pastoor L van Heelt is benoemd. Van voor dat jaar is geen pastoor bekend.

In **1592** verwoestte een bliksemingslag de kerk volledig. Vanwege geldgebrek heeft het vijftien jaar geduurd voordat de herbouw begon. In **1608** werd de kerk opnieuw ingewijd. In diezelfde eeuw, in **1659**, werd de kerk wederom getroffen door de bliksem. In de directe omgeving brandden 28 huizen volledig af. Alle meubilair van de kerk ging verloren. Alleen het houten kruisbeeld werd als door een wonder gered. In de 18de en 19de eeuw werd in Nederweert het H. Kruis vereerd.

In **1837** nam de gemeenteraad het besluit mee te werken aan het vergroten van de kerk. In **1841** wordt de middenbeuk verlengd en er komen twee zijbeuken. Er wordt een nieuw priesterkoor gebouwd. Ook nieuw zijn het hoogaltaar, biechtstoelen en orgel. In **1842** wordt de kerk met het hoogaltaar weer ingewijd.

In **1900** begint een ingrijpende verbouwing van de kerktoren. De torenspits van ca. 1755 wordt vervangen door een hogere spits en de vier hoektorentjes worden daarmee corresponderend verhoogd. Bovendien komt er een nieuwe haan op de toren.

In **1944** werd de kerk met toren door oorlogsgeweld ernstig beschadigd. De restauratie hiervan heeft enkele jaren geduurd.

In **1982** valt plotseling een brok metselwerk van anderhalve vierkante meter uit de toren. De toren moet dringend gerestaureerd worden. De gemeenteraad stelt hiervoor bijna 1,4 miljoen gulden beschikbaar. De bevolking draagt 183.000 gulden bij. In **1984** is de restauratie voltooid. Ter gelegenheid daarvan wordt buiten bij de kerk een dorpspomp geplaatst.

In **1990** wordt het Angelustorentje vernieuwd, omdat het oude houtwerk verrot is.

Begin **2000** constateert het kerkbestuur dat enkele houten gewelven van de kerk verzakken. Er wordt een restauratieplan opgesteld.

Er zijn vier gewelven in de zuidbeuk geheel vernieuwd van de overige restauratie aan gewelven zien kerkbezoekers niet veel, omdat het werk boven het plafond is uitgevoerd. Ook is toen de noordbeuk bereikbaar gemaakt met een trap vanaf de hoofdbeuk. Aan het eind van deze ingrijpende restauratie wordt het gehele interieur geveerd en kwam in **2002** alles gereed en werd de

kerk weer in gebruik genomen. De vorige verbouwing had plaats in 1980. De kosten zijn bijna 1 miljoen incl. vernieuwing elektrisch, schilderwerken (*alle wanden, gewelven, hoofdaltaar en alle banken*) en diverse meerwerken. Tijdens het omvangrijke herstelwerk is de kerk enkele maanden gesloten geweest.

In **2007-2008** is een flink deel van het leien dak van de kerk vervangen. De kosten waren ruim 130.000 euro.

In **1994** is bij controle gebleken dat het houten binnenwerk en de lei-bedekking van de toren groot onderhoud nodig heeft.

In **2007** vielen van de torenspits een aantal leien op kerkdak en straat. De toren is toen voor de veiligheid van een netwerk voorzien. De vermelde onderhoudswerken (*houten binnenwerk en lei-bedekking van de spits*) zijn in **2010** afgerond.

In **2017** vielen enkele brokken steen van het metselwerk van de toren naar beneden. Voor de veiligheid werden voorzieningen getroffen. Na wat voorbereidingen kwam het herstel van het metselwerk in **2019** gereed.

Het werk werd op 30 november 2019 voltooid met een feestelijke oplevering. De toren is eigendom van gemeente. De totaal kosten bedroegen ongeveer 770.000 euro.

Interieur

Drie altaren

De Lambertuskerk heeft drie altaren. Het middelste, het hoogaltaar, is gemaakt tussen **1842 en 1845**. De Antwerpse beeldhouwer J.J. Peeters maakte de beelden. Het schrijnwerk is afkomstig van J.F. Beuijssen uit Boxmeer.

Nederweertenaren hebben het neo-barokke altaar rond **1845** met paard en kar opgehaald in Boxmeer. Door de beschildering heeft dit altaar een Italiaans aandoend marmer-aanzien. De kosten waren 12.000 francs. Ook het altaar aan de linkerkant is door Peeters gemaakt. Dit altaar heeft wel zijn oorspronkelijke houttint. Ook voor de rechterkant heeft Peeters een altaar gemaakt, maar dat is in **1899** vervangen door een Maria-altaar en heeft een andere stijl. Sinds die tijd vormen de drie altaren geen eenheid meer. De voorstelling van de drie altaren was heel bijzonder. Op het linker altaar wordt de kruisdood van Christus afgebeeld: Goede Vrijdag. Dit altaar wordt dan ook het kruisaltaar genoemd.

Op het middelste altaar, het hoogaltaar is de opstanding van Christus uit het graf te zien: Pasen. Het rechter altaar is in 1899 vervangen en beeldde daarvoor uit Pinksteren. Een schilderij met de weergave van Pinksteren hangt nu achter in de kerk.

Doopvont Bij het Maria-altaar staat de doopvont. Het is een hardstenen doopvont met een koperen deksel en dateert van **1698**.

Koorbanken

Aan beide zijden van het hoogaltaar bevinden zich prachtige houten koorbanken. Uit oudheidkundig oogpunt zijn de koorbanken het kostbaarste bezit van de kerk. Niet de rugpanelen (19de eeuw) en de voorschotten zijn zo kostbaar, maar de banken zelf en vooral het beeldhouwwerk onder de zittingen (16de eeuw). De banken hebben opklapbare zittingen. Aan de onderkant van de zittingen zijn houten uitsteeksels. Als de mensen in de koorbanken vroeger lang

moesten staan, konden ze toch staande gaan zitten op die uitsteeksels. Die uitsteeksels worden misericordes genoemd. In misericordes zit het woord misericorde, medelijden. Kerkgangers moesten medelijden hebben met de mensen in de koorbanken omdat ze zo lang moesten 'staan'.

Communiebanken

Ook de houten communiebanken zijn prachtig. Deze zijn in 1870 gemaakt door de Nederweerder beeldhouwer P.J. Scheepers. Het middengedeelte van de communiebanken werd in 1964 omgebouwd tot het altaar, dat nu vooraan op het priesterkoor staat.

Het Heilig Hartbeeld naast het linker zijaltaar, is van Paulus Holten (1841-1889), een Nederweerder kunstenaar naar wie een straat is genoemd.

Aan de zijanten van het priesterkoor staan diverse oude beelden.

De zijanten van de **kerkbanken**, waarvan een deel in 1949 werd vernieuwd, dateren uit **1608**. Op de oudste banken zijn nog brandvlekken (1659) zichtbaar.

Kruiswegstaties

De kruiswegstaties zijn van de hand van K.M.G.A. Quadvlieg (1823-1874).

Deze zijn in 1982 gerestaureerd.

De houten **preekstoel en dito biechtstoelen** zijn prachtig beeldhouwwerk. De kostbare biechtstoel in de rechter zijbeuk werd in 1944 zwaar beschadigd en later gerestaureerd. Bij die restauratie werden delen van het oude zijaltaar gebruikt.

Clerinx-orgel

In **2019-2020** is het Clerinx orgel gerestaureerd. Meer hierover zie pagina 4.

Mariakapel

Achter in de kerk met een eigen toegangsdeur is de Mariakapel. De Maria in deze kapel is de **Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstand**. Hier komen de hele dag door bezoekers. Zij bidden even en steken een kaarsje op. In de Mariakapel staat een beeld van Sint-Antonius (*van Padua, verloren voorwerpen*). In de Mariakapel staat een hardstenen beeldengroep uit **1776**. Deze beelden hebben voorheen boven de hoofdingang gestaan.

De toegang vanuit de kapel naar de kerk is overdag afgesloten.

Kerkhof

Bij een oude kerk hoort een oud kerkhof. Zo ook bij de Lambertuskerk. Op de oudste grafsteen staat het jaartal 1692. Het kerkhof is echter veel ouder. In de Middeleeuwen was een kerkhof meer een dodenakker. De mensen werden begraven, zonder zerk of grafsteen. Pas uit het midden van de negentiende eeuw zijn er grafzerken bewaard. Er zijn verschillende monumentale graven, die op de gemeentelijke monumentenlijst staan om te behouden. Achttien graven, die van 'niemand' zijn omdat er geen grafrechten op rusten, zijn in 2004 gerestaureerd. Het is mogelijk zo'n monumentaal graf te adopteren. De grafrechthouder mag in dat graf begraven worden.

In **2000** zijn er urnen graven geplaatst en is er sindsdien de gelegenheid voor het plaatsen van een urn in een urnengraf.

Gebrandschilderde ramen

In de kerk zijn een paar prachtige gebrandschilderde ramen. Deze zijn afkomstig uit het atelier van Frans Nicolas en Zonen (**1887-1903**).

Boven de hoofdingang: De Goede Herder. In de kapel: Uitzending van de apostelen (**1903**), Doop van Jezus in de Jordaan (**1902**) en Laat de kinderen tot mij komen (**1903**).

Ramen in de zijbeuken geplaatst in **1887**: Sancta Dymphna, St. Helena, St.-Lambertus, St. Anna, St.-Emigliana, St.-Elisabeth, St.-Gerlachus, St.-Michael, De prediking van H.-Antonius van Padua met het inschrift (*tot dankbare herinnering aan het 25-jarig huwelijk van de heer Theodosius Beurskens in memoriam Henr.aFranc.aPubben.*)

Clerinx-orgel

De Sint-Lambertuskerk heeft een Clerinx-orgel. Arnold Clerinx (**1813-1898**), orgelbouwer in de stad Sint-Truiden (Belgisch Limburg), was aanvankelijk leerling bij de orgelbouwer Merklin in Brussel, maar begon al heel jong en eigen bedrijf. Het orgel in Nederweert is van **1849**. Een 4 jaar ouder staat in de Sint-Lambertus kerk te Mheer. Het orgel kreeg 22 registers (dus stemmen), verdeeld over het Grand'orgue (Franse naam voor hoofdmanuaal, dus het pijpwerk daarvan werd opgesteld in de hoofdkas) en rugpositief (het afzonderlijke deel van het orgel dat in de balustrade staat). In de Tweede Wereldoorlog werden toren, dak en interieur van de kerk door oorlog handelingen zwaar beschadigd. In **1955-'56** werd het beschadigde monumentale instrument gerestaureerd door Gebroeders Vermeulen uit Weert, die ook in **1999** het orgel een grote onderhoudsbeurt hebben gegeven. Het bijna anderhalve eeuw oude orgel heeft, dankzij de prachtige akoestiek van de kerk, een overtuigende klank.

Het orgel heeft in **2019-2020** een grote restauratiebeurt gekregen en is terug geplaatst op de plek van voorheen. Er is veel aandacht besteed aan de toestand van de oorlogsschade. Deze werkzaamheden werden uitgevoerd door Orgelbouwer Hans van Rossum (*Wijk en Aalburg*). Kosten ongeveer 300.000 euro. Het volledig gerestaureerd orgel werd op **20 augustus 2021** officieel door pastoor Schuffelers ingewijd en met een concert feestelijk in gebruik genomen..

Parochiecentrum

Er bleek behoefte aan een parochiekantoor alsook aan zaalruimte voor repetities en andere parochie bijeenkomsten. Dat gebouw kwam tot stand en werd in **2003** feestelijk in gebruik genomen. De kosten hiervan werden gedekt met de opbrengst van de verkoop van een Kapelanie.

Meer over de monumentale kerk en het orgel is te lezen op de website <https://www.kerknederweert.nl> Voor het behoud van dit monument is uw bijdrage erg belangrijk. De Bankrekening is nr. NL80 RABO 013.55.07.227 t.n.v. RK kerk St. Lambertus Nederweert.